

современном этапе развития и проанализированы возможности их отображения в учебных программах соответствующих учебных дисциплин.

Ключевые слова: гигиена питания, физиология питания, профессиональное образование, учебные программы, содержание учебы.

N. V. Stuchynska, N. O. Nechayuk

THE DEVELOPMENT TENDENCIES OF NUTRITION HYGIENE SCIENTIFIC FIELD AND THEIR DISPLAY IN ACADEMIC DISCIPLINE PROGRAMS

Summary

The article reviews the main trends and directions of nutrition hygiene scientific branch development to find the tuition content update possibilities in nutrition physiology, sanitary and hygiene, food production technologies and organization. There are highlighted the main problems which resolving concentrates on itself the modern stage of nutrition hygiene branch development and also analyzed their tuition programs reflection possibilities in corresponding disciplines.

Key words: nutrition hygiene, nutrition physiology, vocational education, tuition programs, tuition contents.

УДК 378.22:377:[658.512.2]

Ю. А. Срібна

ОСНОВИ ДИЗАЙНУ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ

Нині дизайн фактично проникає у всі сфери життя розвинутих країн і став невід'ємним компонентом масової та елітарної культури, тому його вважають творчістю майбутнього. У зв'язку з цим виникає потреба розробки механізму вдосконалення професійно-педагогічної підготовки студентів – майбутніх учителів технології до вивчення у загальноосвітніх навчальних закладах основ дизайну та дослідження шляхів його практичної реалізації.

Ключові слова: професійно-педагогічна діяльність, навчальне проектування, педагогічне проектування, професійна компетентність, технологічна підготовка, технологічне проектування, дизайн.

Постановка проблеми. Єдність теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності виражається поняттям професійної компетентності педагога і характеризує його професіоналізм.

Сучасний учитель повинен добре орієнтуватися в різних галузях науки, основи якої він викладає, знати її можливості у вирішенні соціально-економічних, виробничих і культурних завдань. Він має бути постійно в курсі нових досліджень, відкриттів і гіпотез, бачити близькі та віддалені перспективи науки, що викладається [4].

Мета статті: на основі аналізу механізму вдосконалення професійно-педагогічної підготовки студентів – майбутніх учителів технології до вивчення у загальноосвітніх навчальних закладах основ дизайну розглянути специфіку професійно-педагогічної діяльності вчителя технологій.

Виклад основного матеріалу. Всю діяльність учителя технологій, як і вчителя будь-якого іншого навчального предмета, можна розділити на дві частини. Перша - підготовка, планування, попередня побудова алгоритму навчально-виховного процесу. Друга - здійснення цього процесу, тобто його практична реалізація за заздалегідь продуманим змістом навчання і виховання, методами, засобами й умовами навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Плануючи навчально-виховний процес вчитель:

1. Здійснює добір навчального матеріалу, керуючись навчальними програмами, підручниками і навчально-методичними рекомендаціями та враховуючи пізнавальні можливості учнів; визначає його зміст, обсяг, раціональну сим

2. Визначає структуру запланованих методів навчання, зміст і характер пізнавальної діяльності учнів.

3. Розробляє систему засобів навчання: плакати, таблиці, моделі, макети, реальні об'єкти,

креслення, ескізи, технічні малюнки й інші засоби наочності. Підбирає необхідні технічні засоби.

4. Проводить відбір об'єктів праці. Розробляє технологію їх виготовлення. Визначає необхідний конструкційний матеріал, готує заготовки, підбирає робочий і вимірювальний інструмент та пристосування. Виготовляє вироби самостійно. Це дозволяє уточнити технологію виготовлення виробу і зробити зразок, який служитиме засобом наочності для учнів.

5. Планує хід кожного навчального заняття, розробляючи алгоритми їх проведення і фіксуючи це письмово в планах-конспектах уроків.

Разом із проектуванням і плануванням навчального процесу визначається зміст, методи і засоби виховної діяльності. Для цього визначається рівень вихованості окремих учнів ті колективів в цілому. На цій основі підбираються різні види виховної роботи, за допомогою яких розвиваються інтелектуальні, духовно етичні, фізичні й інші якості особистості. Потім плануються і безпосередньо організовуються виховні заходи і ситуації. Реалізуючи заздалегідь спланований навчально-виховний процес, учитель забезпечує:

- систематичне викладання навчального матеріалу, використовуючи для цього різні методи навчання: розповідь, пояснення, бесіду тощо. Керує увагою учнів, постійно активізуючи її, ілюструє матеріал прикладами, фактами, застосовуючи різні засоби наочності.

- керівництво пізнавальною діяльністю учнів, роботою по застосуванню і закріпленню знань, формуванню вмінь і навичок. Значне місце в роботі вчителя технологій займає діяльність з безпосередньої організації і керівництва практичними роботами учнів. Учитель постійно контролює всю навчально-пізнавальну діяльність учнів і оцінює її результати.

- керівництво виховною діяльністю учнів, у якій формуються і закріплюються соціально значущі якості особистості та світогляд. У процесі навчання і в спеціально організованій виховній діяльності вчитель постійно контролює, як формуються ті або інші якості, оцінює результати виховання [2].

Отже, одним з видів професійно-педагогічної діяльності вчителя технології є проектування.

Педагогічне проектування - це попередня розробка основних деталей передбачуваної діяльності, уявна побудова майбутньої діяльності вчителя та учня.

Воно пов'язане з розробкою конкретних уроків, окремих тем, цілих навчальних дисциплін тощо і сприяє створенню технологічних педагогічних процесів [1].

Предмет "Трудове навчання" багатомодульний і багаторівневий, побудований на залученні учнів у всі етапи проектувальної діяльності, що має на меті формування естетичних і функціональних якостей наочного середовища.

Вчитель технологій в умовах реалізації проектно-технологічного підходу зобов'язаний оволодіти системою виконання різних видів дизайну, знати специфіку найрізноманітніших матеріалів і особливості композиції.

Методична підготовка до навчального проектування повинна включати декілька аспектів: методичну підготовку вчителя, методику вибору об'єктів творчості учнів, методику планування і організації процесу навчального проектування.

Організуючи навчальне проектування, педагог повинен уміти здійснювати індивідуальний і диференційований підхід до учнів. Для цього використовуються різні за рівнем складності проектні завдання. Їх можна поділити на кілька груп: 1) репродуктивні завдання (відтворення за зразком); 2) пошукові (пов'язані з відшукуванням відомостей, фактів, об'єктів); 3) логічно-пошукові завдання (як правило, пов'язані з удосконаленням конструкції вже відомих об'єктів); 4) творчі (спрямовані на створення нових об'єктів) [5].

Крім того, зміст завдань має відповідати основним темам програми, враховувати рівень знань, умінь і навичок учнів, сприяти розвитку творчого мислення. Слід дотримуватися принципу перманентності (безперервності) формування в школярів творчих здібностей від класу до класу.

Основне завдання вчителя технологій при організації навчального проектування – розвивати самостійність учнів на кожному з етапів роботи над навчальними проектами.

Проте вчитель проектує не тільки власне навчально-виховний процес, але і включає в нього виробничий процес з виготовлення виробів із різних конструкційних матеріалів,

технологію цього процесу, необхідні робочі і вимірювальні інструменти тощо. Зміст професійної діяльності відповідає змісту типових професійних завдань інженера - технолога.

Тому технологічна підготовка випускника педагогічного ВНЗ має відповідати певним вимогам, що дасть можливість застосувати отримані знання, вміння і навички, в тому числі і на виробництві.

Технологічна підготовка майбутнього вчителя технологій трактується у широкому і вузькому значенні. В широке поняття "Технологічної підготовки" ми, вслід за Є.В. Романовим, включаємо всю наочну підготовку майбутнього фахівця, здійснювану за схемою: загально-технічна - технологічна - творчо-конструкторська [3]:

а) *загальнотехнічна підготовка* – базова, інваріантна, складає каркас спеціальної (технологічної і творчо-конструкторської) підготовки фахівця. Її основою є політехнічні знання, навички і вміння;

б) *технологічна* – забезпечується оволодінням знаннями, трансформованими до рівня вмінь і навичок з розробки технологічних процесів виготовлення виробів, здійснюваним за єдиним алгоритмом технологічного проектування: вибір матеріалу для виготовлення виробу – оцінка технологічності конструкції виробу (як, в першу чергу, принциповій можливості його виготовлення відповідно до вимог креслення в даних виробничих умовах) – вибір заготовки і способу її отримання – розробка маршрутної технології виготовлення – розробка операційної технології виготовлення деталі.

Основою технологічної підготовки в цьому сенсі є технологічне проектування, яке дозволяє сформувати здатність до оцінки можливості виготовлення виробу в даних умовах виробництва (наявність устаткування, інструментів, пристосувань тощо) відповідно до вимог креслення, за умови оптимізації (забезпечення мінімальної собівартості виробу і максимальної продуктивності) технологічного процесу;

в) *творчо-конструкторська підготовка* – полягає у формуванні навичок проектування і конструювання об'єкта виробництва (дизайнерська діяльність), розрахунку показників, що забезпечують його функціонування і довговічність в обумовлених умовах експлуатації, на основі знання технології виготовлення даного об'єкта (можливості отримання форми і заданих властивостей при існуючому рівні виробничого і технологічного оснащення).

На основі проведеного аналізу професійної підготовки вчителя технологій ми розробили структурно-організаційну схему підготовки фахівця з основ дизайну в рамках нормативного підходу і визначили місце дисципліни "Основи дизайну" у системі підготовки майбутнього вчителя.

Навчальний курс "Основи дизайну", що входить в нормативну частину підготовки, є базовим, універсальним і повинен сприяти формуванню необхідних знань, умінь і навичок у галузі дизайну однаково як у майбутнього вчителя, технолога, так і в підприємця.

Нині відбувається поглиблення суперечностей між вимогами, що висуваються до особистості і діяльності вчителя, та фактичним рівнем готовності випускників педагогічних освітніх установ до виконання своїх професійних функцій; між типовою системою підготовки вчителя та індивідуально-творчим характером його діяльності. Неминучим наслідком технократичного і екстенсивного підходів у педагогічній освіті стало відчуження вчителя від суспільства та національної культури, від школи й учня. Це зумовило різке зниження соціального статусу і престижу педагогічної професії, невідповідність системи підготовки вчителя суспільним потребам і загострення освітніх проблем.

Концепція професійно-педагогічної підготовки вчителя технологій (Є. Романов) дозволяє розширити сфери діяльності фахівця. Унікальність педагогічного ВНЗ, на думку автора концепції, полягає в тому, що він здатний забезпечити якісну освіту, що дозволяє реалізувати себе в парадигмі суб'єкт-суб'єктних відносин, що на даному етапі соціально економічного розвитку має визначальне значення.

Висновок. Підготовку майбутніх фахівців необхідно пов'язувати з соціально-економічною кризою, що поглиблюється, різким скороченням ринку робочої сили. В цих умовах треба формувати у випускника професійну компетентність і мобільність, творче мислення і відповідне ставлення до дійсності. В контексті розгляду сучасної цивілізації як

епохи проектної культури, а також враховуючи поліфункціональний характер професійної діяльності вчителів технології, навчання дизайну ми розглядатимемо як оволодіння методом створення всього матеріального, соціального і духовного середовища, що оточує людину.

Література

1. Безрукова В. С. Педагогика. Проективная педагогика: [учебное пособие для инженерно-педагогических институтов и индустриально-педагогических техникумов] / С.В. Безрукова. – Екатеринбург : Изд-во "Деловая книга", 1996. – 344 с.
2. Муравьев Е. М. Общие основы методики преподавания технологии в общеобразовательных учреждениях: [учебное пос. для студ. педвузов по спец. "Технология и предпринимательство"] / Е. М. Муравьев. – Шуя : Изд-во Шуйского пединститута, 1996. – 156 с.
3. Романов Е. В. Теоретические основы профессионально-педагогической подготовки учителя технологии и предпринимательства: [монография] / Е. В. Романов. – Магнитогорск : МаГУ, 2000. – 88 с.
4. Сластенин В. А. Педагогика: [уч. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / В.А. Сластенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов. – М. : Издательский центр "Академия", 2003. – 576 с.
5. Технология: [учебник для учащихся 10 класса общеобразовательной школы] / Под ред. В.Д. Симоненко. – М. : Вентана-Граф, 1999. – 288 с.

Ю. А. Срибна

ОСНОВЫ ДИЗАЙНА В СТРУКТУРЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГИЙ

Резюме

Сейчас дизайн фактически проникает во все сферы жизни развитых стран и стал неперенным компонентом массовой и элитарной культуры, поэтому его считают творчеством будущего. В связи с этим возникает настоятельная необходимость разработки механизма совершенствования профессионально-педагогической подготовки студентов - будущих учителей технологии к изучению в общеобразовательных учебных заведениях основ дизайна и исследование путей его практического внедрения.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая деятельность, учебное проектирование, педагогическое проектирование, профессиональная компетентность, технологическая подготовка, технологическое проектирование, дизайн.

Yu. Sribna

THE DESIGN BASICS IN THE STRUCTURE OF LABOR TRAINING TEACHER FUTURE PROFESSIONAL PEDAGOGICAL TRAINING

Summary

Nowadays design enters most of all development countries life spheres and has become a valuable component of mass end elite culture, that's why it's considered to be a future creation. Due to this we have an urgent need to develop the mechanism of upgrading the professional pedagogical student tuition for a future work with LT to study design basics and the exploration of its practical implementation ways.

Key words: professional pedagogical activities, tuition engineering, pedagogical projecting, professional competence, labor (tech) training, engineering, design.